" Erasmus+ programmas projekts "Efektīvas lasīšanas stratēģijas jauniešu izglītībā" Nr. 2019-1-PL01-KA201-065421

ALYTUS DAINAVA PROGYMNASIUM

Stratēģija grāmatu lasīšanas intensitātes palielināšanai Alytas Dainavas proģimnāzijā
LASĪŠANAS NOZĪME IZGLĪTĪBĀ

Bērnu attīstības pētījumi apstiprina, ka regulāra lasīšana stimulē mazu bērnu smadzeņu attīstību, stiprina vecāku un bērnu attiecības un attīsta valodas, sociālās un emocionālās prasmes. [1]

Neiroloģiskie pētījumi liecina, ka lasīšana un līdzīgas aktivitātes uzlabo smadzeņu darbību, mazina stresu un bailes no nezināmā. [2] Lasīšana savam priekam palīdz attīstīt empātiju, uzlabo izpratni par sevi un citiem, attiecības, kopienu un sociālo integrāciju un var mazināt depresijas simptomus un uzlabot pašsajūtu..[3]

Lasīšana ir īpaši svarīga arī mūžizglītībai. Ir konstatēts, ka cilvēki, kuri lasa, ir ievērojami motivētāki un spējīgi mācīties visa mūža garumā, kā arī elastīgāk reaģē uz profesionāliem izaicinājumiem...[4]

Pētnieki B. Gruževskis (2019) un K. Sabaliauskaitė (2020) norāda, ka bērnam ir nepieciešams lasīt vismaz 20 minūtes dienā, tāpēc tiek sagaidīts, ka organizēti lasīšanas pasākumi skolā ievedīs bērnus lasīšanas pasaulē. Ceļš pie grāmatām pašiem mazākajiem vēl tikai sākas, tāpēc ir ļoti svarīgi, lai bērni paši un kopā ar vecākiem draugiem vai ģimeni izjustu lasīšanas prieku, iepazīstoties ar populārāko un aktuālāko bērnu un jauniešu literatūru. Viņiem būs iespēja apskatīt izlasīto grāmatu izstādes un izrādes. Organizējot lasīšanas pasākumus šiem bērniem, mēs nodrošinām, ka viņi saturīgi pavada laiku, paplašina savu redzesloku, attīsta savu kultūras izpratni par bērniem un jauniešiem un vienlaikus paver ceļu labākiem mācību rezultātiem bērniem..

---

[1] Baliutavičiūtė, E. Skaitymo įgūdžių tyrimai: skaitytoją ugdyti verta nuo pat vaikystės. Esu laimingas, nes skaitau. – Vilnius: VšĮ „Laikas skaityti“, 2015, p. 7-9; Reading with children starting in infancy gives lasting literacy boost, Internet access: http://www.aappublications.org/news/2017/05/04/PASLiteracy050417

[2] More Scientific Evidence That Reading Is Good for You, The Atlantic, 2013-07-08. Internet access: https://www.theatlantic.com/national/archive/2013/07/more-evidence-reading-good-you/313575

[3] Literature Review: The impact of reading for pleasure and empowerment: The Reading Agency, June 2015. Internet access: https://readingagency.org.uk/news/The%20Impact%20of%20Reading%20for%20Pleasure%20and%20Empowerment.pdf

[4] https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/search/-/search/estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_INSTANCE_bHVzuvn1SZ8J?p_auth=IoW0tZEs&text=Reading+benefits

Izglītojošo mākslas darbnīcu un tikšanos ar rakstniekiem un ilustratoriem mērķis ir attīstīt bērnu estētisko gaumi un radošumu, lai grāmatas ienestu viņu ikdienas dzīvē.

SKOLAS PIEREDZE GRĀMATU LASĪŠANAS VEICINĀŠANĀ

Kopš 2015. gada Alytaus Dainavas proģimnāzijā tiek īstenoti dažādi lasīšanas veicināšanas projekti. Skolas skolēni piedalās pašvaldības, republikas un starptautiskos lasītveicināšanas projektos. Skolas īstenošanas plānos 2020., 2021. un 2022. gadam, kuru mērķis ir uzlabot mācību rezultātus un mazināt sasniegumu atšķirības, ir iekļauti pasākumi, lai uzlabotu prasmes un palielinātu lasīšanas intensitāti:

- dalība skolas, pilsētas, valsts un starptautiskos projektos;
- dalība bibliotēku gada grāmatu atlases iniciatīvās, atzīmējot Starptautisko bērnu grāmatu dienu, Ziemeļvalstu literatūras nedēļu, Preses atjaunošanas dienu, Valodu un grāmatu dienu;
- dalība grāmatu lasījumos;
- Pasākumu organizēšana lasīšanas un rakstīšanas veicināšanai: Lietuviešu valodas nedēļa, rakstīšanas ar pildspalvu konkursi, mākslinieciskā lasīšana, epistolārā rakstīšana, literārie konkursi.

SKOLĒNU IESAISTES LASĪŠANĀ RĀDĪTĀJI

2021. gadā skolā veiktā tiešsaistes aptauja, kurā piedalījās 219 respondenti, liecina, ka ir palielinājies to skolēnu īpatsvars, kuri brīvo laiku pavada tiešsaistē. Viņi pavada vismazāk laika grāmatu lasīšanai no visām brīvā laika aktivitātēm (TV skatīšanās, radio klausīšanās, interneta lietošana). Lai gan 63 % aptaujāto bērnu lasīšanu vērtē kā jēgpilnu un gandarījumu sniedzošu nodarbi, 25 % bērnu vispār nelasa, 46 % lasa 1-3 grāmatas gadā, 19 % lasa 4-5 grāmatas un tikai 10 % lasa 6 vai vairāk grāmatu

Ir skaidrs, ka bērniem trūkst motivācijas un intereses, un viņiem ir vajadzīga palīdzība un norādījumi labas grāmatas izvēlē. Bērniem tika arī jautāts, kas viņus visvairāk motivē ķerties pie grāmatas? Visbiežāk minētās atbildes bija:

1) tēma, kas viņus interesē, grāmatas saturs - 48%,
2) iespēja dalīties iespaidos par izlasīto grāmatu - 35%,
3) tikšanās ar rakstniekiem un mākslinieciem - 28%,
4) interaktīvas aktivitātes - 16%.

Diemžēl 27 % skolēnu apgalvoja, ka viņus nekas nemotivē lasīt. Aptauja arī parādīja, ka lasīšanas tradīcijas ģimenē joprojām ir vājas. Bērniem nav spēcīga parauga.

LASĪŠANAS VEICINĀŠANAS MĒRĶIS UN UZDEVUMI

Lasīšanas veicināšanas stratēģijas mērķis ir palielināt lasošo skolēnu skaitu visās vecuma grupās, veidojot izpratni par to, ka lasīšana ir svarīga nodarbe.		
Mērķi. Rīcības plāns.		
Nr.	**Mērķ**	**Aktivitātes**
1.	Lasīšanai draudzīgas vides radīšana skolā. Iepazīstināt ar lasīšanu kā īpaši saistošu un vērtīgu nodarbi.	1.1. Foto izstāde "Lasīšanas skola"
		1.2. Lasīšanas stūrīšu ierīkošana skolas teritorijā.
		1.3. Lasītāju stūrīšu ierīkošana sākumskolas klasēs vai vietās ap klasi.
		1.4. Pasākuma "Lasīšanas rīts" organizēšana
		1.5. Programmas "Illustrator" fotostūris.
		1.6. Bērnu izdevniecību īstermiņa stendi.
		1.7. Skolas bibliotēku un tās telpas rotā bērnu veidotās ilustrācijas un citāti no izlasītajām grāmatām.
		1.8. Audio grāmatu stūrīšu ierīkošana skolas teritorijā
		1.9. Pasākuma "Vasara ar grāmatām" organizēšana
2.	Lepazīstināt bērnus ar gaidāmajiem literārajiem pasākumiem, konkursiem, festivāliem un akcijām, ko organizē bibliotēkas.	2.1. Informatīvo bukletu par literārajiem pasākumiem, izstādēm, konkursiem, tikšanās ar grāmatu autoriem u. c. sagatavošana un prezentēšana Alytas bibliotēkās un muzejos.
3.	Paaugstināt skolēnu motivāciju lasīt grāmatas	3.1. Pasākuma "Tēti lasīja bērniem" organizēšana
		3.2. Bērnu literatūras festivāls

		3.3. Skolēnu grāmatu lasīšanas svētku organizēšana, kurā vecāko klašu skolēni, vecāki, profesionāli autori un teātra aktieri lasa bērniem, stāsta par grāmatu tapšanu un organizē grāmatu tapšanas darbnīcas.
4.	Bērnu ar īpašām izglītības vajadzībām iesaistīšana lasīšanā	4.1 Lasīšana ar suņiem
		4.2. Spektakl interaktywny "Ypatingas" dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
		4.3. Bezvārdu grāmatu darbnīca ar Ievu Babilaiti
5.	Literāro ekskursiju organizēšana bērniem	5.1. Brauciens uz Viļņas Starptautisko grāmatu izstādi, kas ir lielākais notikums lasītājiem Lietuvā
		5.2. Ekskursija uz bērnu literatūras pasākumu "Bērnu grāmatu sala" Viļņā
		5.3. Braucieni uz literārajām glābšanās istabām
6.	Nacionālo un starptautisko literāro datumu piemiņa	6.1. 21. marts - Starptautiskā dzejas diena
		6.2. 16. marts - Knygnešio diena - piemiņas diena cilvēkiem, kuri 19. gadsimtā nelegāli pārveda lietuviešu grāmatas no Prūsijas uz Lietuvu.)
		6.3. 2. aprīlis - Starptautiskā bērnu grāmatu diena. Pasākums "Atmiņas no grāmatas". "
7.	Projekta aktivitāšu īstenošana	7.1. Pieteikšanās vietējiem, nacionālajiem un starptautiskajiem sertifikātiem
		7.2. Dalība partnerības projektos

STRATĒĢIJAS ĪSTENOŠANAS POSMI UN UZRAUDZĪBA

Nr	Posms.	Par īstenošanu atbildīgās personas
1.	Stratēģijas prezentācija skolas kopienai (skolas padomei, pedagoģiskajai padomei, skolēnu padomei	Skolas direktors
2.	Komandas izveide stratēģijas īstenošanai.	Metodiskā padome
3.	Rīcības plāna sagatavošana un atbildības sadalījums.	Stratēģijas īstenošanas komanda
4.	Rīcības plāna īstenošana.	Skolas kopiena
5.	Darbību uzraudzība, atgriezeniskā saite komandai un skolas kopienai	Skolu direktori
6.	turpmāko darbību plānošana, lai nodrošinātu stratēģijas nepārtrauktību	Skolas kopiena

Stratēģijā aprakstītās interaktīvās un saistošās aktivitātes mudinās bērnus lasīt. Tās arī veicinās visas skolas kopienas komunikāciju, sadarbību, radošumu un citas kompetences. Skolas kopiena aktīvi dalīsies labajā praksē ar citu skolu skolotājiem un skolēniem.

Stratēģiju sagatavoja Alītas Dainavas proģimnāzijas komanda projektam "Efektīvas lasīšanas stratēģijas jauniešu izglītībā".